

Başlarken

Dr. S. Vahit Kaşanî

“Modern ilhadi düşünce” Rönesans ve Aydınlanma çağlarıyla birlikte şekillenmeye başlanmıştır, fakat belli tek çizgide ilerleyen bir yapıda değildir. Aksine son yüzyıllara damgasını vuran, tarihi ve maziye değerleriyle birlikte dışlayan bir hayat anlayışının genel unvanıdır ki, içinde temellerini oluşturan onlarca izm bulunmaktadır. Bu izimler de aslında eski Yunan ve Roma'nın günümüz izdüşümleri ve modern batı medeniyetinin hayat kaynağını teşkil etmektedir.

Bu iki medeniyetin ilhadi düşünceleri bugün Avrupa ve Amerika'ya yayılmış, hala o kaynaktan beslenmeye devam etmekte ve “modernizm” adı altında tüm dünyaya ihraç edilmeye çalışılmaktadır. Bu ihraçtan, daha doğrusu kültürel ve itikadi saldırıdan insanlığın almış olduğu nasip ise; emperyalizm, kolonyalizm, kanunsuzluk, şiddet eylemleri, sosyal anarşi, ötekileştirme ve sorumsuzluk içinde insanı insan yapan ahlaki değerlerin yok olması olmuştur.

Özellikle 19. yüzyıl ile birlikte Batı toplumunda çok önemli teknolojik ve bilimsel gelişmeler yaşanmaya başlanmış ve bu, felsefe ve din alanında da büyük değişiklikleri peşi sıra getirmiştir. Bu gelişmelerle pozitif ilimler alanında ilerleme kaydedildikçe Batı toplumu daha bir hızlı dünyevileşme sürecine girmiş, bu süreçle birlikte de materyalizm, evrimcilik, pozitivism, Freudizm ve deizm gibi modern ilhad akımları dini değerleri, kutsalları ve hatta metafiziği inkâr etmeye varan düşünceleri savunmaya başlamıştır.

Yine bu akımlarca dine yönelik bazı teori veya zanlardan beslenen felsefi, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik tenkitler üretilmiştir. Bilimsel kisveye bürünen bu eleştiriler sadece Avrupa ve Amerika halklarının düşünce ve yaşam tarzlarını değiştirmekle kalmamış, Müslüman ülkelerde de kendisine önemli bir yer bulmuştur. Batıda eğitim alan Müslüman aydınlar yapmış oldukları tercüme ve yazdıkları kitaplar ile ilhadi düşünceleri kısa süre içerisinde İslâm dünyasına taşımışlardır.

Günümüzde ise teknolojinin gelişmesini ve yanlış propagandaların etkisi, bilgi kirliliğinin çokluğu, sosyal medyanın yanlış kullanılması ile ilhadi düşünceler de hızla yayılmaya başlamıştır.

Bu durumda yapılması gereken, en güzel hayat sistemi olan İslami düşüncenin doğru bir şekilde beyan edilmesi, yöneltilen eleştirilere ve dillendirilen problemlere mantuk

çerçevesinde cevapların verilmesidir. Hiç şüphesiz tüm bu eleştiri ve kültürel saldırılara en başta cevap vermesi gerekenler Müslüman mütekellimleri ve filozoflardır. Zira İslâm dininin ana ilkelerini konu edinen ve bu ilkelere yöneltilen eleştirilere cevap veren ilim dalına kelam ilmi denir. Bu ilmi kısaca, “İslâm dininin inanca ve davranışlara dair ilkelere naslardan hareketle belirleyen ve akli yöntemlerle temellendirip destekleyen bir ilim” diye tarif edebiliriz. Bunun için de İslam mütekellimleri, tarihin her döneminde düşünce, inanç ve kelam konularıyla ilgili ortaya çıkan problemleri çözmeye çalışmışlardır. Bu itibarla onlar İslam dünyasını etkileyen yeni akımları dikkate alarak çeşitli yöntem ve metotlar geliştirmişlerdir.

Çağımızda Batı dünyasının seküler ve materyalist düşüncelerini yeni metotlarla eleştiren ve onların İslamî inanca olan eleştirilerini de sağlam akli delillerle çürüten en önemli Müslüman bilginlerin başında el-Mizan tefsirinin müellifi Tabatabaî gelmektedir. Sonrasında Mutahharî, Cevadî Amulî, Misbah Yezdi ve ülkemizdeki seçkin mütekellimler düşünce hareketini devam ettirmişlerdir.

Modern ilhadın problemlerine yetkin cevaplar veren bu yeni düşünce hareketi, İslâm’ın inanç ve davranış ilkeleri etrafında oluşan klasik kültürü irdelemeyi başarmış ve geçmişle bağlantıyı koparmadan yeni bir dinî düşüncenin teşekkülüne kapı aralamıştır. Fakat kabul etmemiz gerekir ki maalesef bu alanda çok fazla çalışma yapılmamış ve yeteri kadar eser topluma, özellikle yeni nesile sunulmamıştır.

Değerli Misbah okuyucuları!

İşte bu hedefe katkı amacıyla yayınladığımız bu sayıda, yeni kelam ilminin en güncel meselelerinden biri olan “İlhadi Düşünceler ve Deizm Konusunu” incelemeye çalıştık. Elinizdeki eserde Ateizm, Deizm, Agnostisizm ve Fizikalizm gibi konular alanında uzman en yetkin ilim ehli tarafından kaleme alınmış ve titiz bir şekilde incelenmiştir.

Yine insanları tanrı ve maneviyattan uzaklaşturmaya çalışanların üzerinde önemle durduğu argümanlardan biri olan kötülük/ şer konusunu başlı başına genişçe bir makalede konu edindik.

Evet, dünya, sahip olduğu bütün o güzellik ve tatlılıklarına rağmen bazen insanın karşısına buruşmuş bir suratla çıka bilir ve insanı, pek de hoşlanmayacağı ve karşılaşmayı istemeyeceği sıkıntılar ve güçlüklerle yüzyüze getirebilir. Bu güçlükler (şerler) her ne kadar ilk bakışta göze acı ve sıkıntılı gözükse de gerçekçi bir bakışla bu durumların “en güzel sistem” içerisinde uygun bir yeri bulunduğu, hatta oldukça şirin ve güzel sonuçlar doğurduğu anlaşılacaktır.

Bunun için makalede, önce dünyadaki sıkıntılar ve şerrin mahiyetine ilişkin net bir açıklama gösterilmeye çalışılacak; devamında da dünyanın bu gibi durumlarını izah etme yönündeki çabalar ve çeşitli yorumlar ele alınarak şerrin varlığının sırrını açıklamaya; sonuç itibarıyla de hayrı isteyen kudret ve hikmet sahibi Allah’ın yarattığı âlemdeki bu durumların neden varolduğunun esranı üzerindeki perdenin kalkmasına zemin hazırlanacaktır.

Dergimizin eğitmenlerin, araştırmacıların ve ilim ehlinin beğenisini kazanmasını umarak; her zaman olduğu gibi yine siz değerli okuyucularımızdan her türlü yapıcı eleştirileri bizimle paylaşmanızı dileriz. Çok daha güzel sayılarla buluşma dileğiyle.